



FORUM ZA ETNIČKE ODNOSI
FORUM FOR ETHNIC RELATIONS

INICIJATIVA ZA USPOSTAVLJANJE MINISTARSTVA ZA LJUDSKA PRAVA, MANJINE I INTEGRACIJE

Za ostvarivanje zaštite i promovisanja ljudskih prava i ostvarivanje manjinske politike od izuzetne važnosti je stalnost i efikasnost institucija. Institucije bi trebalo da stvaraju uslove da pripadnici svih manjinskih grupa neposredno ostvaruju svoju prava i obaveze, a da nacionalne manjine postanu subjekt ostvarivanja kolektivnih prava koja su im garantovana. Ovaj državni organ je od osnovnog značaja za obezbeđivanje zaštite ljudskih prava i sprovođenje manjinske politike i trebalo bi da koordinira delovanje drugih ministarstava i državnih tela koja su od značaja za ostvarivanje manjinske politike, poput ministarstva prosvete i nauke, kulture, unutrašnjih poslova, itd. Sa tog stanovišta potrebno je na trajniji način urediti status ovog ministarstva unutar Vlade Republike Srbije.

Međutim, u Srbiji postoji nedosledno ponašanje po ovom pitanju: posle petooktobarskih promena 2000. godine po dolasku Demokratske opozicije Srbije na vlast Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je preuzeto kao nasleđe Miloševićeve vlasti i to u okviru Vlade Savezne Republike Jugoslavije. Njegovo postojanje je potvrđeno i Zakonom o slobodama i pravima nacionalnih manjina, 2002 godine. Međutim, 2004 godine ministarstvo se transformiše u Službu za ljudska prava i nacionalne manjine. Prilikom konstituisanja Vlade Republike Srbije 2008 godine, ponovo je formirano Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, da bi 2011. godine došlo do rekonstrukcije Vlade Republike Srbije, stvaranja Ministarstva za ljudska i manjinska prava, državnu upravu i lokalnu samoupravu u okviru koga je formirana Uprava za ljudska prava i manjine koja je praktično preuzela nadležnosti bivšeg ministarstva. Posle izbora 2012. godine došlo je do formiranja Kancelarije za ljudska i manjinska prava kao stručne službe Vlade ne može da vrši upravna ovlašćenja.

Razlozi za uspostavljanje ministarstva su:

- u izuzetnom društvenom, političkom i bezbednosnom značaju problematike nacionalnih manjina ali i njene povezanosti sa drugim segmentima ljudskih prava;
- u potrebi da se zaustavi dalja etnonacionalistička segmentacija društva u kojoj se sužava prostor saradnje kako unutar jedne iste nacionalne zajednice tako i između nacionalnih manjina, i između manjina i većine;
- u ukidanju privatnih i partijsko političkih monopola „vođa“ na predstavljanje interesa pripadnika nacionalnih manjina, što izražava i osnažuje tendenciju ka autoritarnosti, samovolji i partokratiji;

- potreba da se prava nacionalnih manjina posmatraju u njihovoj međupoveznosti sa drugim ljudskim i manjinskim pravima kao i da se država osposobi sa novim izazovima kao što je integracija novih manjina – migranata u društvo;
- usaglašavanje institucionalne strukture sa potrebama evropskih integracija odnosno sa što efikasnijim i kvalitetnijim pregovaranjem Poglavlja 23 i 24;
- podizanju kapaciteta i stručnosti i broja državnih službenika koje se bave ovom oblašću i veća uključenost pripadnika nacionalnih manjina u državne organe;

Polazeći od ovih razloga potrebno je da se u procesu ustavnih promena, donošenja novog ustava ili ustavnog odnosno okvirnog zakona o položaju nacionalnih manjina omogući stalnost ovog kao i drugih ministarstava u Vladi Republike Srbije.

Osnivanjem ovog ministarstva smanjuje se broj posebnih vladinih administrativnih tela i njihovi poslovi se uključuju u rad novog ministarstva koje će preuzeti aktivnosti i delokrug rada kancelarije za vere, za ljudska i manjinska prava, za dijasporu, Koordinacionog tela za opštine Preševo, Bujanovac i Medveđa, kancelarije za civilno društvo i delimično kancelarije za Kosovo i Metohiju.

INICIJATIVA ZA USPOSTAVLJANJE MINISTARSTVA ZA LJUDSKA PRAVA, MANJINE I INTEGRACIJE

Za ostvarivanje zaštite, promociju ljudskih prava i ostvarivanje manjinske politike od izuzetne važnosti je stalnost i efikasnost institucija. Institucije bi trebalo da stvaraju uslove da pripadnici svih manjinskih grupa neposredno ostvaruju svoja prava i obaveze, a da nacionalne manjine postanu subjekt ostvarivanja kolektivnih prava koja su im garantovana. Ovaj državni organ je od osnovnog značaja za obezbeđivanje zaštite ljudskih prava i sprovođenje manjinske politike i trebalo bi da koordinira delovanje drugih ministarstava i državnih tela koja su od značaja za ostvarivanje manjinske politike, poput ministarstva prosvete i nauke, kulture, unutrašnjih poslova, itd. Sa tog stanovišta potrebno je na trajniji način urediti status ovog ministarstva unutar Vlade Republike Srbije.

Međutim, u Srbiji postoji nedosledno ponašanje po ovom pitanju: posle petooktobarskih promena 2000. godine po dolasku Demokratske opozicije Srbije na vlast Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je preuzeto kao nasleđe Miloševićeve vlasti i to u okviru Vlade Savezne Republike Jugoslavije. Njegovo postojanje je potvrđeno i Zakonom o slobodama i pravima nacionalnih manjina, 2002 godine. Međutim, 2004 godine ministarstvo se transformiše u Službu za ljudska prava i nacionalne manjine. Prilikom konstituisanja Vlade Republike Srbije 2008 godine, ponovo je formirano Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, da bi 2011. godine došlo do rekonstrukcije Vlade Republike Srbije, stvaranja Ministarstva za ljudska i manjinska prava, državnu upravu i lokalnu samoupravu u okviru koga je formirana Uprava za ljudska prava i manjine koja je praktično preuzela nadležnosti bivšeg ministarstva. Posle izbora 2012. godine

došlo je do formiranja Kancelarije za ljudska i manjinska prava kao stručne službe Vlade koja ne može da vrši upravna ovlašćenja.

Razlozi za uspostavljanje ministarstva su:

- u izuzetnom društvenom, političkom i bezbednosnom značaju problematike nacionalnih manjina ali i njene povezanosti sa drugim segmentima ljudskih prava;
- u potrebi da se zaustavi dalja etnonacionalistička segmentacija društva u kojoj se sužava prostor saradnje kako unutar jedne iste nacionalne zajednice tako i između nacionalnih manjina, i između manjina i većine;
- u ukidanju privatnih i partijsko političkih monopola „vođa“ na predstavljanje interesa pripadnika nacionalnih manjina, što izražava i osnažuje tendenciju ka autoritarnosti, samovolji i partokratiji;
- potreba da se prava nacionalnih manjina posmatraju u njihovoj međupoveznosti sa drugim ljudskim i manjinskim pravima kao i da se država osposobi sa novim izazovima kao što je integracija novih manjina – migranata u društvo;
- usaglašavanje institucionalne strukture sa potrebama evropskih integracija odnosno sa što efikasnijim i kvalitetnijim pregovaranjem Poglavlja 23 i 24;
- podizanju kapaciteta i stručnosti i broja državnih službenika koje se bave ovom oblašću i veća uključenost pripadnika nacionalnih manjina u državne organe;

Polazeći od ovih razloga potrebno je da se u procesu ustavnih promena, donošenja novog ustava ili ustavnog odnosno okvirnog zakona o položaju nacionalnih manjina utvrdi stalnost ovog kao i drugih ministarstava u Vladi Republike Srbije.

Osnivanjem ovog ministarstva smanjuje se broj posebnih vladinih administrativnih tela i njihovi poslovi se uključuju u rad novog ministarstva koje će preuzeti aktivnosti i delokrug rada kancelarije za vere, za ljudska i manjinska prava, za dijasporu, Koordinacionog tela za opštine Preševo, Bujanovac i Medveđa, kancelarije za civilno društvo i delimično kancelarije za Kosovo i Metohiju.

Pozivamo budućeg mandatara Vlade Republike Srbije da već pri formiranju nove vlade, ne čekajući ustavne promene, zakonom o Vladi odredi status i nadležnosti **Ministarstva za ljudska prava, manjine i integracije**.

Ministarstvo za ljudska, manjinska prava i integraciju bi trebalo da obavlja poslove državne uprave koje se odnose na:

NACIONALNE MANJINE, LJUDSKA PRAVA, ANTIDISKRIMINACIJA

- opšta pitanja položaja pripadnika nacionalnih manjina;
- staranje o izradi i sprovođenju Nacionalne strategije integrativne manjinske politike, koju valja u Narodnoj skupštini Republike Srbije usvojiti, do kraja 2016 godine;
- zaštitu i unapređenje ljudskih i manjinskih prava;
- vodi registar nacionalnih saveta nacionalnih manjina;
- sprovođenje izbora nacionalnih saveta nacionalnih manjina;
- izrada propisa o ljudskim i manjinskim pravima;
- vrši nadzor nad zakonitošću rada i akata koje donose nacionalni saveti;
- pokreće postupak za ocenu ustavnosti i zakonitosti statuta, propisa ili drugog opšteg akta nacionalnog saveta pred Ustavnim sudom, ako smatra da taj akt nije u saglasnosti sa Ustavom, zakonom ili drugim republičkim propisom;
- praćenje usaglašenosti domaćih propisa sa međunarodnim ugovorima i drugim međunarodnim pravnim aktima o ljudskim i manjinskim pravima;
- položaj pripadnika nacionalnih manjina koje žive na teritoriji Republike Srbije i ostvarivanje manjinskih prava;
- ostvarivanje veza nacionalnih manjina sa matičnim državama;
- položaj i ostvarivanje nadležnosti nacionalnih saveta nacionalnih manjina;
- koordinisanje rada i pružanje stručne i administrativno-tehničke podrške Republikom savetu za nacionalne manjine;
- usklađivanje rada organa državne uprave u oblasti zaštite ljudskih prava, kao i druge poslove određene zakonom;
- ostvarivanje prava i integracije izbeglih i raseljenih lica, povratnika po osnovu sporazuma o readmisiji, romskog stanovništva i drugih socijalno ugroženih etničkih grupa;
- izrada i sprovođenje antidiskriminacione politike i koordinacija politike sa drugim ministarstvima.

RAVNOPRAVNOST POLOVA

- ravnopravnost polova;
- populacionu politiku, planiranje porodice, porodicu i decu;
- analizu stanja i predlaganje mera u oblasti unapređenja rodne ravnopravnosti;
- izradu i sprovođenje Nacionalne strategije za poboljšanje položaja žena i unapređenje rodne ravnopravnosti;
- izrade nacrta zakona i drugih propisa u ovoj oblasti;
- saradnju sa drugim državnim organima, organima autonomne pokrajine Vojvodine i organima jedinica lokalne samouprave u oblastima svog delokruga;
- međunarodnu saradnju iz svog delokruga rada;
- koordinisanje rada i pružanje stručne i administrativno-tehničke podrške Savetu za ravnopravnost polova;
- poboljšanje položaja žena i promocija rodne ravnopravnosti i politike jednakih mogućnosti;

- integrisanje principa rodne ravnopravnosti u svim oblastima delovanja institucija sistema;
- sprovođenje preporuka Komiteta Ujedinjenih nacija o eliminaciji diskriminacije žena, kao i druge poslove određene zakonom.

SLOBODA VEROISPOVESTI

- nadzor nad sprovođenjem zakona o crkvama i verskim zajednicama;
- poslove koji se tiču afirmacije i razvoja slobode veroispovesti;
- stvaranje uslova za razvijanje interkonfesionalnog dijaloga, saradnju države sa crkvama i verskim zajednicama i unapređenje njihovog položaja u društvu kao i njihove međusobne saradnje;
- afirmisanje verskih osnova i sadržaja srpskog i nacionalnog identiteta nacionalnih manjina u Srbiji;
- razvoj obrazovanja o religijama, kulturama i civilizacijama kao i pomoć pri njegovom uključivanju u obrazovni sistem;
- nastavni plan i program učenja o religijama, crkvama i civilizacijama u osnovnoj i srednjoj školi kao i druge poslove u ostvarivanju i organizovanju verske nastave;
- pružanje podrške i pomoći u sakralnom graditeljstvu i u zaštiti crkvenog kulturnog nasleđa;
- pružanje pomoći u zaštiti pravnog i društvenog položaja crkava i verskih zajednica, ostvarivanju njihovih zakonom utvrđenih prava, regulisanju i poboljšanju socijalno-materijalnog položaja nosilaca vere (sveštenstvo, monaštvo, verski službenici, đaci i studenti verskih škola);
- vođenje registra crkava i verskih zajednica, kao i druge poslove određene zakonom;
- stvaranje uslova za pristup i realizaciju projekata iz delokruga tog ministarstva koji se finansiraju iz sredstava predpristupnih fondova EU, donacija i drugih oblika razvojne pomoći, kao i druge poslove određene zakonom.

MIGRACIJE

- vodi migracionu politiku, upravlja migracijama i koordinira rad svim ministarstvima i državnim agencijama iz ove oblasti;
- poslove vezane za pružanje azila i readmisiju;
- obezbeđuje zaštitu prava i poštovanje potvrđenih međunarodnih ugovora i opšteprihvaćenih pravila međunarodnog prava u oblasti migracija (sada je za sprovođenje migracione politike nadležan Komesarijat za izbeglice i migracije).

INTEGRACIJA

- formuliše politiku integracije nacionalnih manjina i stara se o njenom sprovođenju i u posebno osjetljivim lokalnim sredinama;
- podstiče razvoj civilnog društva;
- saraduje u ostvarivanju prava Srba i pripadnika drugih nacionalnih manjina iz Srbije na Kosovu, u susednim zemljama kao i u dijaspori;
- aktivno saraduje u pregovorima o uključivanju Srbije u Evropsku uniju odnosno u pregovorima po Poglavlju 23 i 24, a po potrebi i u Poglavlju 35.

(Beograd, april 2016 godine)